

Cùng đích

Một ngày nọ, triết gia Diogenes(Hy Lạp) đến giữa chợ Athena dựng lều trưng bày: "Ở đây có bán sự khôn ngoan".

Một bậc thức giả tình cờ đi ngang đọc được lời rao bán, mỉm cười thú vị và cảm thấy rất tò mò...liền sai đầy tớ cầm tiền đến mua "sự khôn ngoan" để xem thử như thế nào.

Người đầy tớ cầm tiền đến căn lều... Anh đưa cho triết gia Diogenes 3 hào và nói rằng chủ của anh muốn mua sự khôn ngoan. Cầm lấy 3 hào bỏ vào túi, triết gia Diogenes nói với người đầy tớ một cách trịnh trọng như sau:

- Về đọc lại cho chủ anh nghe câu này: "Trong mọi sự, hãy nghĩ đến cùng đích!".

Vị thức giả thành Athena vô cùng thích thú với lời khôn ngoan này. Ông cho viết trước cửa nhà như khuôn vàng thước ngọc để chính ông suy niệm mỗi ngày và ai đi qua trước nhà ông cũng đều có thể nghiền ngẫm.

Tại sao "nghĩ đến cùng đích" là khôn ngoan?

Thưa ai luôn "nghĩ đến cùng đích" sẽ: 1/ đạt được cùng đích, 2/ mọi việc làm, nhờ đó, sẽ thực tiễn, có ý nghĩa và có giá trị nhất định. 3/ phát sinh luân lý, đạo lý, tín ngưỡng... Thật vậy! Các văn sĩ, để viết một tiểu thuyết, luôn nghĩ trước kết cục của nó để câu chuyện được thâm thúy, chặt chẽ và kết thúc hoàn mỹ như ý.

...Thế nhưng chúng ta cứ quên cùng đích.

Nhà khoa học Huxley đang gấp vì sợ đến trễ phiên họp trong đó ông phải đọc một tham luận. Ông nhảy vội lên một chiếc xe ngựa và bảo người đánh xe ngựa:

- Chạy hết tốc lực cho tôi nhanh lên!

Xe chạy một quãng, ông mới giật mình hỏi:

- Nhưng mà... ta đang chạy đi đâu đây?

Người đánh xe ngựa lắc đầu hét vang:

- Tôi cũng chẳng biết, chỉ biết là xe đang "chạy hết tốc lực".(Clifton Gadiman).

Cùng đích của con người là gì? – Là cái chết và những gì sau đó vì "Nihil verum nisi mors" (không gì thật, ngoại trừ cái chết).

Tha nhân chính là thủ phạm gây ta quên cùng đích. Thử hỏi: cùng đích lớn lao tha nhân còn gây ta quên, câu khôn ngoan nhỏ kia mà ra gì! Thật! Nói về tha nhân, Khổng Tử than: "Vi nhân nan! Vi nhân nan!" (làm người khó quá!). Phải! Vì làm người phải sống với tha nhân, mà tha nhân là phần phúc vừa là căn tội, là ân nhân vừa là oán cừu, tha nhân vừa tốt đã hiểm độc ngay khôn lường, bất ổn định, khó dò đoán, ta chẳng thấy với họ liệu đã xong mà nhu nhượng chắc đã ổn?

"Người hãy yêu mến tha nhân như chính mình người" (Đnl 6,4). Đây đích thị là câu khôn ngoan hơn hết -vì ta cũng là tha nhân- Câu này gồm cả nhớ cùng đích và thực hiện cùng đích ngay từ xa như các ông văn sĩ.

NK